

euskarak egiten gaitu euskaldun

KALAPIXI

MUTRIKUKO HERRI-ALDIZKARIXA
2005eko martxoa
38. zenb.

aek
**14.
korrika**

EUSKAL HERRIA EUSKALDUNTZEN, NI ERE BAI

LEA -ARTIBAICO ETA MUTRIKUKO HITZA

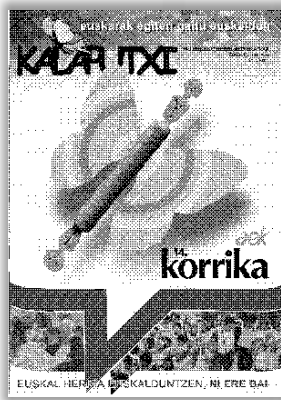
eskualdeko albisteak
egunero egunero

- ▶ **Egin zaitez HITZAren harpidedun**
- ▶ **Deitu
943 33 43 46
telefono zenbakira**
- ▶ **Abantaila ugari
izango duzu**

lea-artibal
eta mutrikuko

hitza

Editoriala

Kalaputxi hilabetekaria

Argitaratzailea:

Karenka komunikazio elkarte
20830 MUTRIKU

Telefonoa: 943 60 34 68

e-maila: kalaputxi@topagunea.com

Laguntzailea: Mutrikuko udala

Tirada: 1.900 ale

Lege Gordailua: SS-787/01

ISSN: 1579-4792

Inprimategia: GERTU. Oñati.

Banaketa: Mutrikuko Institutuko
azken mailako ikasleak

Mutrikuko
udala

Gipuzkoako
Foru Aldundia

Eusko
Jaurlaritza

Aldizkari honek erakunde hauen
dirulaguntza jasotzen du euskara
bultzatzearren

Kalaputxi ez du bere gain hartzen
aldizkarian adierazitako esanen eta
iritzien erantzunkizunik.

Eskerrak ematen dizkizue aldizkari
hau kaleratzea posible egin duzuen
guztioi

Bi urte igaro dira 2002ko otsailaren 19an Euskaldunon Egunkaria itxi zutenetik. Euskalgintzan eta euskarazko prentsan dihardugunontzat ez ezik, jende askorentzat kolpe gogorra izan zen euskarazko informazio orokorreko egunkari bakarra ixtea eta arduradunen atxiloteta eta espetxeratzea. Bi urte pasa dira ordutik, euskal prentsaren eta adierazpen askatasunaren aurkako eraso hartatik, eta bi urtetan ez dira frogatu egindako salaketak. Horrela izanik, Kalaputxi bat egiten du euskalgintzako gainerako eragileekin eta auzi hori egoera berean egoteko zer arrazoi dagoen publikoki esplikatzea eskatzen die agintariei eta agintean dauden alderdi politikoei.

Guk, bitartean, gure hondar apurra jarriko dugu hilero-hilero, euskalgintzaren eta euskarazko prentsa erabiltzen duten irakurleen onerako ari garela uste sendoan. Duela bi urte, nahi gabe, euskararen aldeko lanean jarraitzeko indarra eman digun hazia erein zuten eta gure herrian loratuta dugun aldizkari hau ez da pixka batean ximelduko. Ildo horretatik, eskerrak berriro nahi ditugu herritar guztien aurrean Kalaputxi hilero argitaratzea posible izan dadin modu batera edo bestera laguntzen diguten herritar, erakunde eta, batez ere, herriko iragarki jartzaile guztiei.

a u r k i b i d i a

Informaziua	4
Zeuk esan	5
Puri-purixan	6
Bi hitzetan	9
Komikixa	10
Kale inkesta	11
Lan giruan	12
Karenka	14
Euskeria	16
Auzoz auzo	18
Natura	20
Kirola	22
Zorion agurrak	24
Argazki zaharrak	25
Agenda	26

2005 urteari ateak zabaltu dizkiogu eta gure aldetik hobetzen joateko ahaleginak ez dira bukatu. KALAPUTXI hilero jasotzen ez duenik ba omen dago eta hori ez gertatzen saiatuko gara. Hala ere etxeren batetara iritsiko ez balitz, udaltzaingoan ale bat eskura dezake interesa duenak.

Honekin batera kanpoan bizi den norbaiti bidali nahi izanez gero, hona urteko harpidetza:

HARPIDETZAK

2005 URTERAKO TARIFAK

URTE OSORAKO

Estatua: **15 euro**

Beste herrialdeetara:

Europa: **30 euro**

50 euro

BIDALKETA ESKATZEN DUENA

Izen-abizenak:
Helbidea:
Posta kodea:..... Herria:
Telefonoa:

KALAPUTXI JASOKO DUENA

Izen-abizenak:
Helbidea:
Posta kodea:..... Herria:
Herrialdea:

INTERESEKO TELEFONOAK

OSASUNA

Anbulategia (Osakidetza)	943 60 43 00
DYA Mutriku	943 60 33 17
DYA zentrala	943 46 46 22
Mendaroko ospitala	943 03 28 00
Odol emaleen taldea	943 60 39 30
Javier Otxagabia botika	943 19 50 26
Lon Apraiz botika	943 60 32 50
Larrialdiak	943 461 111

ADMINISTRAZIO BULEGOAK

Udaltzaingua	943 60 70 48
.....	679 16 25 00
Udaletxea	943 60 32 44
Turismo bulegoa	943 60 33 78
Posta zerbitzua	943 60 30 44
Bake epaitegia	943 60 32 44
Epaitegia	943 60 70 49

IKASKUNTZA-IRAKASKUNTZA

Goizeko Izarra ikastola	943 60 36 75
San Miguel ikastetxea	943 60 31 95
Mutrikuko Institutua	943 60 36 27
Udal euskaltegia	943 60 30 94
Musika eskola	943 60 37 80

GIZARTE ONGIZATEA

Gizarte Ongizate zerbitzua	943 19 50 81
Anai Arte jubilatuen egoitza	943 60 34 10
Mikel Deuna zaharren egoitza	943 60 38 71
Anaiarte jubilatuen egoitza	943 60 30 83

ZEBITZUAK

Pesa	902 10 12 10
Eusko Trenbideak	902 54 32 10
Loiuko aireportua	905 50 50 05
Hondarribiako aireportua	943 19 23 47

BESTE BATZUK

Liburutegia	943 60 41 82
Kiroldegia	943 60 31 75
Frontoia	943 60 45 44
Gasolindegia	943 60 32 10

Autobusak

MUTRIKU – DONOSTIA – MUTRIKU

Mutrikutik	Astegunak	7:00 / 10:00 / 13:30 / 19:30
	Zapatuak	10:00 / 16:30
	Jai egunak	10:00 / 19:30
Donostiatik	Astegunak	8:00 / 11:30 / 14:30 / 20:30
	Zapatuak	11:30 / 19:30
	Jai egunak	11:30 / 20:30

MUTRIKU – BILBO – MUTRIKU

AUKERAK:

1. BIZKAIBUSen autobusa hartu Ondarroan:
1- 6:10ean hasi eta 20:10 arte orduro.
2- 6:40ean hasi eta 19:40 arte orduro.
2. PESArean autobusa hartu Eibarren, haraino Euskotrenen

ONDARRUA - MALLABIA - ONDARRUA

Ikus Kalaputxi 13. alea

Trenak

Tren guztiak, adierazitako lehenengo ordutik aurrera, **ORDURO**

DEBA – DONOSTIA – DEBA

Debatik	6:44-7:44-...-21:44
Donostiatik	5:47-6:47-...-20:47
Jai egunetan 8:44etan hasiko dira	

DEBA – BILBO – DEBA

Debatik	6:43 -7:43 -...-20:43
Bilbotik	6:00 -7:00 -...-20:00
Jai egunetan 8:43etan hasiko dira	

DEBA – EIBAR – DEBA

Debatik	6:43 / 7:43 / ... / 21:43	Jai egunetan, 8:43etan hasiko da
Eibartik	6:13 / 7:13 / ... / 21:13	Jai egunetan, 8:13etan hasiko da

Zaintzako Botikak (Mutriku – Deba)

MARTXOA

1etik 6ra	Zalduegi (zapatu goizean, Jabier Otxagabia)
7tik 13ra	Jabier Otxagabia
14tik 20ra	Portillo (zapatu goizean, Lon Apraiz)
21etik 27ra	Lon Apraiz
28tik 31ra	Barrera (zapatu goizean, Jabier Otxagabia)

APIRILA

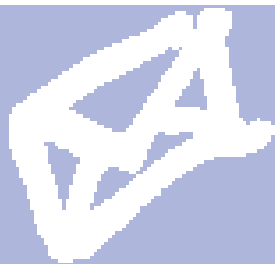
1etik 3ra	Zalduegi (zapatu goizean, Jabier Otxagabia)
4tik 10ra	Jabier Otxagabia
11tik 17ra	Portillo (zapatu goizean, Lon Apraiz)
18tik 24ra	Lon Apraiz
25etik 30eSra	Barrera (zapatu goizean, Jabier Otxagabia)

Tel: OTXAGABIA: 689 58 57 59 APRAIZ: 630 05 50 97
PORTILLO-ZALDUEGI: 669 26 22 01

IBARPLAS
Zure neurrirako leihoak,
kalitatez jarritako eta bukatutakoak!

Pol. Ind. Itxian. Tel: 943 199 220 - Fax: 943 199 199
Web: emaildeia: www.ibarplas.euskalnet.net
E-maila: ibarplas@ibarplas.euskalnet.net
20829 ITZIAIAR (Gipuzkoa)

Gogoratu gutun guztiek agertu behar dutela nork idatzita datozen, nahiz eta ezizenez, inizialez edo bestela sinatuta argitaratu. Ez da argitaratuko norena den agertzen ez duen gutunik.

Utzi esateko duzuna Barrenkalea, 12 - beheko buzoian edo kalaputxi@topagunea.com helbidean.

MARINEL ZAHARRA

Bederatzi urterekin itsasora eraman zintuzten familiari lagundu beharra zegoela eta. Ternuako uretan ere ibilia zera bakailao arrantzan. 20 urte zenituela, Gerra Zibilean, garai-ko euskal pertsonaia esanguratsu bati baino gehiagori lagundu zenion iparraldera ihes egiten; besteak beste, Ajuriagerrari. Zu ere ordea, ez zeunden salbu hemen, eta hala-ko bidai batean, Landetan geratu zinen. Urte batzuk Euskal Herritik eta zure emaztegaia zen Klaritaren-gandik urrun egon ondoren, itzultzea erabaki zenuen. Zorionez, ez zenuen errepresaliarik jaso eta hobekien egiten zenekienari ekin zenion berriro: arrantzale izateari.

Joan den otsailaren 2an, asteazkena, 88 urte pasatxo zenituela zure bihotz handi hark, nekaturik, amore eman zuen.

Aipu ezagun batek dioenez, “ondo aprobetxatutako ihardunaldi batek lo oparo bat dakarren bezala, gogor bizitako bizitza batek, heriotz gozo bat dakar”. Hau hala bada, gure aittonak zerua aspaldi irabazia zeukan. Egia da urte asko zituela, eta norbaitek pentsatuko du bere ordua iritsia zela. Beharbada bai, ez dakit, ni ez naiz hori epaitzeko gai. Baina gure aittonataz gogoratzen naizen bakoitzean, ez dut bere azken hila-bete hau gogoratzen, ez. Nik marinel hura gogoratzen dut, bizitza guzia olatuen artean pasa zuena, eta adinak uzten ez zion azken urte-etan ere, portura jaitsi eta itsasoaren aparra eta kresala sentitu gabe egon ezin zitekeen gizon indartsu hura. Ze hala zinen. 88 urte izan arren, ni baino askoz hobeto zeundela iruditzen zitzaidan askotan eta. Eta zure umore hura? Egoera latzetan ere mundu guzia farrezka jartzeko gaitasun hura?

Damu bakarra dut: zuk bazkalondo eta afalondo bakoitzaren ostean egiten zenituen gogoeta interesgarri guzi haiek paperean hartu ez izana. Benetan sentitzen dut, parkaidazu aittona; zerbait galtzen dugunean,

hark lagatako hutsuneak erakusten digulako zenbat betetzen gintuen. Ba bai, hala da, baina suposatzen dut hori ere bizitzak berak eta horrelako momentuek irakasten dutela.

Nahiz eta gehiago ikusiko ez garen, ez zaitugu sekula ahaztuko. Ez ditugu zurekin txitxarrota edota txibitxa egindako irtenaldi zoragarri haiek ahaztuko. Zure bilobek arrantzan jakin ez arren, irribarre egiten zenigun “hurrengoan zerbaitek pikatuko du, lasai!” esanez, zuk aparejuak behin eta berriz bete bete eginda motorera alazen zenituen bitartean. Hala ere, ez zenuen etsitzen, eta hurrengo egunean, pazientzia handiz, berriro saiatzen zinen.

Mila esker aittona. Mila esker izan zaren bezalakoa izateagatik eta mila esker eman dizkiguzun momentu miragarri guzi hoiengatik. Beti izango zaitugu gogoan. Itsasora begiratzen dugun bakoitzean, han joango zara zu, marinel zaharra, atakobandan *Aitona II* motorean tente eskuak gurutzatuta, Mutrikuko kaitik irteten, olatuek gustukoen duzun lekura laguntzen zaituzten bitartean. Bidai ona izan dezazula.

**Aitona Manolori
Unai Belaustegi**

IGOGAILUA GELDIK

Azkenengoko amonarekin egin nuen berriz ere topo. Berriz ere putzaka zihoan Ludotekara ume bila. Zuk idatzi zenuen baina hemen ez dute ezer konpondu esan zidan. Eta egia da, Zabielen igogailua oraindik geldik dago. Lasai, amona, medikuek diote eskailerak igotzea osasuntsua dela.

Andiko

NI ERE BAI

Aurtengo Korrikaren leloa hartu dut hizpide, iruditu zaidalako transmititu nahi den mezua oso garrantzitsua dela euskararentzat ez ezik euskal hiztunen komunitatearentzat ere bai, oro har, euskaldun guztiontzat.

Euskaldunberriei euskara irakasten, euskararen bidean jartzen, hamalau urtetan jardunda, euskaldun guztiok lelo horrekin bat egiteko arrazoi ugari ikusten ditut. Nagusia, beharbada, euskaldunberriari zor diogun errespetua eta esker ona. Izan ere, gure gizartearen egoera diglosikoan gaztelera hutsez bizitzea hain erraza eta eroso izanda, euskara ikasi eta euskaraz bizitzen ahalegintzeko hartutako konpromiso hori goraiatzekoa dela aitortu behar dugu.

Aspaldiko urteetan ez da hain arraroa Euskal Herriko edozein txokotan, erdaldunetan erdaldunena izanda ere, jendea euskaraz somatzea, Lizarran, Maulen edo Barakaldon, adibidez. Aspaldiko urteetan euskarak hiztunak irabazi badiu eta gizartean presentzia hartu badu, neurri handi batean euskara bereganatu duten milaka laguni esker ere hartu du.

Gurean, Mutrikun, beharbada ez gara horretaz oso konzienteak izan, beharbada ez dugu oso hurbiletik bizi izan prozesu hori, baina gurean ere asko izan dira ama-hizkuntza beste bat izanda bertako hizkuntza-komunitatea aintzat hartu dutenak eta euskara bereganatu dutenak. Batzuk eskolatik pasatuko ziren eta beste batzuk kalea, koadrila, familia izango zuten eskola, baina guztiek hartu dute euskara komunikazio tresna gisa. Gure ingurura begiratu, azkar amaituko zaizkigu eskue-tako hatzamarrak horiek zenbatzen.

Aurrerantzean ere jendeak *Ni ere bai* esaten, erabakitzen jarraituko du, euskara ikasiko du eta euskara hartuko du komunikazio tresna. Alabaina, ez duenak hartzea bezain garrantzitsua izango da etorkizuneko duenak ez galtzea. Euskara baldin bada gure hizkuntza, erabil dezagun, har dezagun gure eguneroko bizitzan horren aldeko jarrera. Esan dezagun geuk ere *Ni ere bai*.

Joseba P.

14. korrika æk
Euskal Herria euskalduntzen

14. korrika *æk*

Euskal Herria euskalduntzen

GARABIZALEEN AFERA ORAINDIK KONPONTZEKE

Ez da atzo goizeko kontua, abuztuaren 28tik dabilta gai bera-ekin bueltaka. 2004ko udan 2400 auto inguru izan ziren bide bazterrean matxuratuta gelditu zirenak. Arazoa konpondu asmoz ordutik hona hamaika bilera egin dituzte aseguru etxeek eta garabizaleek baina ez da arazoa bere osotasunean konpondu. Aseguru etxe bakoitzarekin bildu dira eta batzuekin lortu dute adostasunera iristea. Euskal Herriari dagokionez ADA aseguru etxearekin ez dira oraindik konpondu.

Udan eginiko grebaren ondoren kostuen ikerketa bat egitea adostu zuten bi aldeek. Ikerketaren emaitzak ikusita, 57 eurotako kostua, aseguru etxeek ez daude hori ordaintzeko prest. Garabizaleek badakite egun ordaintzen dieten kopurutik, 22-23 eurotik 57 eurotarako aldea handia dela eta prest dira 32-36 eurotara iristeko, behin kopuru horretara iritsiz gero urtetik urtera igotzea eskatzen dute dagokien kopurura iritsi arte. Ea urak bere onera etortzen diren eta kontsumitzaileok ez dugun ordaintzen beti bezala.

HITZA-REN KOBRAKETA KANPAINA

Urte eta erdi da dagoeneko gure herrian herriko informazioa lantzen duen HITZA egunkaria dugula. Doako egunkari hau argitaratzeko ezinbestekoa da erakundeen laguntza eta Mutrikuko udalak, euskara batzordearen bitartez, ematen dio laguntza, hasiera-hasieratik eman ere.

Hala ere, laguntza hori nahikoa izan ez eta HITZAk laguntza ekonomikoa eskatu behar die irakurleei. Horregatik, martxo osoan zehar luzatuko den kanpaina abian da eta urte osoan HITZA jasotzearen truke 52 euroko laguntza eskatuko dute, iaz egin zen bezala.

Dagoeneko 500 lagun dira Mutrikun egunero-egunero HITZA etxean jasotzen dutenak. Zuk, irakurle, oraindik HITZA jasotzen ez baduzu eta jaso nahi baduzu, 943304346 telefonora deitu ahal duzu eta bertan eskatu.

100 URTE BETETA, ZORIONAK, EULOGI!

Ehun urte, mende bat, gizaldia bete du Eulogi Egurbide Basurkok martxoaren 11n. Hamaika ikusteko jaioak garela zioten gure zaharrek eta horixe, bada, hamaika ikusiko zituela Eulogik! Meritu bikaina Mutrikuko amonaxoarena. Kalaputxik zorionak eman nahi dizkio eta opa ere bai beste urte asko betetzea. Bide batez, familiari ere zorionak Eulogi hain ondo zaintzearen urte hauetan guztietan. Esaera batek dio zaharrak zaintzen dakien herriak etorkizuna oparoa duela. Hala bedi.

TURISMO BULEGOA BERRITZEN

Aste batzuetan Goiko plazan dagoen turismo bulegoa itxita egon da goitik behera berritzeko. Aste Santurako ireki nahi da berriz ere bulegoa herria bisitatzera datozkigun kanpotarrak ahalik eta ondoen hartzeko. Gainera, herritarrok ere aukera bikaina izango dugu hurrengo irteera prestatzeko, hantxe hartuko baikaitu Marta Amonarriz turismo teknikariak gure zalantzak argitu eta eskatzen diogun informazioa emateko.

INGELES, FRANTSESA, ALEMANA ETA ITALIERA DENON ESKU

Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Sailak programa berri bat abiarazi du, e-LEA programa, Euskal Herriko biztanle guztiei hizkuntzak ikasten laguntzeko. Ingelesa, Frantsesa, Alemana eta Italiera ikasteko aukera emango du e-LEA programak www.hiru.com atariaren bidez, "hiru.com" eta Lanbide Heziketako Ikastetxeen laguntzarekin.

Programa inguru birtual batean eta informazioaren eta komunikazioaren teknologietan oinarrituta dago, eta ordenagailuaren erabilerari buruz zerbait jakinda, Euskal Autonomia Erkidegoan bizi diren herritarrei edozein tokitatik hizkuntzak ikasten laguntzeko diseinatu da, bakoitzari bere interesen eta duen denbora librearen arabera antolatzeko aukera emanez.

Interesa duten pertsonen baimena eskuratu ondoren auto-ikaskuntzarako materialak emateaz gain, programa honen bidez herritarrak bere esku izango ditu hainbat zerbitzu, besteak beste, harremanetarako telefono bat edota Eusko Jaurlaritzak xede horretarako homologatutako zentroen sareko irakasle adituen bidezko jarraipena eta tutoretza.

Bi eratarik ikas daitezke: "hiru.com" atariaren bidez, edota CD bidez. Horretaz gainera, tutoretzarekin nahiz gabe.

Sar zaitezte www.hiru.com atarian eta bertan daukazue beharrezko informazio guztia.

LONJA ZAHARRA UDALAREN ESKU

Otsailaren 25ean Esther Larrañaga Gizarte Politikarako Diputatuak eta Estanis Osinalde Mutrikuko alkateak sinatutako hitzarmenari esker, Gipuzkoako Foru Aldundiak datozen 50 urteetarako Mutrikuko udalaren esku utzi ditu Loja zaharreko beheko solairua eta hirugarrena. Horren ondorioz, beheko solairua itsas arloarekin zerikusia izan duen jendearen jardueretarako eta inguru horretan gaur egun ematen diren ekintzetarako lagun-garri erabiliko da. Udalak beheko lokal horiek egokitzen dihardu, aldagelak eta dutxak jartzen. Hirugarren solairuan Arkugain elkarteak jarraituko du mañelen soziedadea kudeatzen. Hemendik aurrera, gainera, beheko solairutik soziedaderaino ailegatzeko jarri den igogailua

erabilita neke gutxiago sufrituko dute soziedadeko kideek.

Lokal horiek udalaren esku utzi aurretik, Foru Aldundiak ia 300.000 euroko inbertsioak egin ditu Lonja Zaharrean, batetik teilatua goitik behera berrituta eta, bestetik, soziedadera beheko solairutik ailegatzeko igogailua jarrita. Aurrerantzean, beheko solairuko egokitzapen lanez gain, udala arduratuko da lokalen mantentzeaz eta kontserbazioaz.

BERTSOAK

Ondorengo bertsoak azken urteetan hainbeste zabaldu zaigun minbiziari buruz egin ditu Asier Lazarobaster bertsolari mendarotarrak. Ia denok ezagutzen dugu ingurukoren bat gaitz hau sufritzen duena eta egoera horrek hunkituta jarritakoak dira bertso hauek. Ea gustoko dituzuen Mutrikuko Bertso Eskolak helarazitako bertsoak.

GAIA: Heriotzaren atarian

DOINUA: Zortziko nagusia

Nork ez lituzke nahi berri txarrak
Bizitzan utzi aparte
Aurrean dugun zorigaitzoak
Hainbeste kalamitate
Nire barruan ustekabeen
Minbiziak hartu parte
Beti bestena dela esaten
Norberai tokatu arte

Jainkoa legez salbatu nahia
Gaitz zitalaren aurrean
Horren bizitza polita nun ta
Kolpea ustekabeen
Bizkar gaineko zama astuntzen
Doa pentsatu einean
Azkenetako denak berdinak
Heriotzaren atean

Jubilazio garai goxua
Egon naiz noiz iritsiko
Lanik in gabe eta patxadan
Bizi nahi nuen betiko
Jubilau eta derrepentean
Minbiziaren menpeko
Hutsaren hurren egin nau berak
Neroni konturatzeko

Naiz familia eta lagunak
Gaur nirekin gogoratu
Denborarikan ez galdu eta
Bizitzari aurre hartu
Beti geroko pentsamenduan
Zertarako engainatu
Bizitzan hala egin behar da
Hil artean disfrutatu

ZER IRUDITZEN ZATZU DOMEKETAN DENDAK IRIKITZIA?

FERMIN OSINALDE TXURRUKA, 58 urte

Oso gaizki. Gu gaztiak giñanian domeketan iriki eitxen gendun eta urte askuan ibili giñan itxitzeko ahalegiñetan ta halako batian lortu ein gendun itxitzia. Gero poliki-poliki, guretzako gauza haundixa balitz bezela, larunbat atsaldetan ere itxitzia lortu gendun; baña larunbatetan atsaldeko hirurak arte egoten gea hala ere! Eta orain domeketan iriki? Barkatu baña nik ez.

KLEMEN SANTOS, 31 urte

Bakoitzak nahi duena egin dezala! Ez zait ez ondo ez gaizki iruditzen, ni lanera joan behar ez naizenez... hori bai lan egin behar duenarentzat lanegun bat gehiago... gogorra da. Nik erosketak aste barruan egiten jarraituko dut.

PEDRO MARI URKIRI, 59 urte

Kriminala! Lehen ostontzian nahikua ordu sartzen deulako eta domeketan lan eixia iruditzen zat kartzelan sartzia dala!

ITZIAR BERISTAIN, 42 urte

Neri oso gaizki, nik uste nahikua ordu sartzen deula bestela ere ta geuk ere jai eguna behar deula. Denboriakin akaso iparraldian bezela irikitzen amaitxu biharko deu baña... ez ondo iruditzen zatelako!

ENEKO ARRIZABALAGA MASILLAS, 30 urte

Gaizki ze Jangoikuak esan zoan bost egun lana, bat parranda eta bestean deskantzatu egin behar zala. Nik hilian behin eitxen ditxut erosketak eta gai honek ez nau kezkatzen, baña pentsatzen det lana ein bihar doanarentzat kriston desastria dala eta jendeak mandatuak aste barruan eitxeko astixa atera ahal doala.

ARANTXA RUIZ TXURRUKA, 40 urte

Danok goz eskatzen ordu gitxio lan eixia eta nahi deue dendarixak ordu gehixo sartzia eta oso gaizki iruditzen zat neri hori.

JOSE MARI AGUILERA, 37 urte

Gaizki, ni bakar-bakarrik nago eta bestela ere astean zehar ordu dexente sartzen ditut. Gainera zapatu arratsaldetan edo domeketan irikitzeak ez du esan nahi gehiago salduko duzunik.

MIGEL LAGUNA, 25 urte

Ondo iruditzen zat, astian zihar ez badezu denboraik eo aukeraik izan egun hori aprobetxatzia badakazu.

Baserrian emakumeak itzain

EMAKUME LANGILEEN EGUNA DELA ETA, ZALBIDE BASERRIAN EGIN DUGU ZITA ARANTXA AZPIAZU UNANUEREKIN, 59 URTEKO EMAKUMEA. MENDAROKO OSPITALETIK ETORRI BERRIA, IZTER MOKORRETIK OPERATUTA ETA BI MAKULUZ LAGUNDUTUTA AURKITU DUGU. HALA ERE, HARRERA GOXOA EGIN DIGU BERE BILOBATXUEK INGURATURIK.

Zu baserria aurrera atera duten emakumeetako bat zara eta gaur aurrean duzu fruitua, eta esango liteke fruitu ederra dela. Kontaguzu zure bizitzako etapak.

Lau anai-arreba bizi eta beste lau dira hilak, ni gazteena izanik. Zaharrena zen etxerako baina ez zuen nahi izan eta neu gelditu nintzen baserrian. Gurasoek baserria saldu egin zioten Kaja Laboralari, industrigune bat egiteko asmoa zegoelako aspaldi batean eta Debara joan ziren bizitzera. Udaletxe demokratikoek ez zuten hau egitea baimendu eta ni baserrian bizi nintzen ez berrirori erosi eta hala berjabetu ginen baserriaz.

Nire haur denbora, baserritar askoren antzekoa izan zen. Eskolara joaterik ere ez, urruti gelditzen zirelako eta joan-etorriak oinez egitekoak. Hemen Astigarribiako eliza aurrean bazegoen eskola txiki bat, baina maixuak falta. Tarteka agertzen zirenak erdaldunak ziren eta oso denbora gutxirako zetozen. Gogoratzen naiz Leongo maistra bat nola izan genuen ia urtebetean, baina udaberri aldera hanka egin zigun gari ebakitzera joan behar zelako bere herrira. Nire ahizpa zaharragoak eta zorte hobea izan zuten, baina gure denboran erdi errukituta Mendaroko Arantxa "sakristaukua" eta Debako Iñaki "zesterokua" etortzen zitzaizkigun noizbehinka eta hauekin euskaraz ikasten genuen. Horrela, gure benetakoa eskola baserria izan zen eta gure aitak, abeltzaina zenez, erakutsi zidan behiak maitatzen eta ume-

tatik izan dut behienganako afizioa, zortez bizibide bihurtu dena.

Garai guztiak, noski, ez dira izan berdinak, senarrak Rodisan egiten zuen lan hasieran eta lan orduetatik kanpo bere laguntza izaten zen; gero garraiolari jardun izan du eta aste guztia etxetik kanpo egoten zenez, eskola utzi berria zuen semeak eta biok gogor lan egin behar izan dugu. Baina semeak ere, nik bezala, behienganako afizio handia izan du eta sasoiak eta gogoak bat egiten dutenean pentsatutakoa egin egiten da. Gaur egun, mekanizazioa dela bide eta semea, erraina eta senarra jubilatuta berria ondoan egonda, telebista pixka bat ikusteko aukera ere badugu. Esan dezadan, baita, telebista ikustearena miraria ere izaten dela, zeren badaramagu denbora mordo bat antenan matxura bat dela eta pilota partidoren bat ikusteko asmotan jarri eta akabo imajina. Publikatzeko asmoa duzue, aprobeztatu nahi nuke esateko ea noiz akordatzun diren ardura dutenak Astigarribiko auzoarekin, telebista asko ez dugula ikusten, baina zerbait ikusi nahi eta gehienetan kale.

Mekanizazioa aipatu duzu. Nola duzue antolatuta korta?

Nahiko behi dugunez, ez ditugu kortatik ateratzen. Horretarako lur asko beharko genuke zeren behiak lurra biguna dagoenean jan baino zapaldu gehiago egiten baitu eta eguraldiaren arabera ateratzera behartuta egongo ginatke. Horiei ere, guri bezala, irtetzea gustatzen zaie eta, egun batean bai eta beste-

an ez irtenda, oso urduri jartzen dira eta esnea ere gutxiago ematen dute. Beraz, janari nahastua, gehienbat iparraldeko arto biguna, eta pentsua ematen zaie egunean behin era automatikoan, bakoitzari tokatzen zaion kopurua. Hemen ere asko aurreratu dugu, lehen hiru alditan ematen baikenien. Belarra ebakitzeko eta tolesteko makina dugunez, etxeko belarra ere ematen diegu eta, nahiz eta zelai asko ez eduki, orain dela zortzi bat urte ibai barrenean dagoen lurra in base- rria erosi genuenetik hobeto moldatzen gara.

Esnea arratsean jasotzen dugu, jezteko sei leku dauzkagu eta behiak beraiek etortzen dira zintzo-zintzo. Guk errapeak paperarekin behar den bezala garbitu eta makina entxufatzen diegu. Bukatutakoan automatikoki askatzen dira eta hurrengo behia etortzen da atzetik besteak alde egindakoan. Behiak ordenagailu bidez identifikatuta dauzkagunez, "mamitis" bat duen bakarren bat etortzen bada edo beste arazoren bat duena eta gu konturatu ez, makina ez da martxan hasiko. Behi bakoitzaren esne emaitza kopurua ere ordenagailu bidez jasotzen dugu eta horrela bakoitzaren historia egiten dugu. Jasotako esnea frigorifiko batean gordetzen da 3,5 °Ctan, eta goizaldean etortzen den kamioira zuzenean pasatzen da bertatik. Zenbagailu bat dago tuboan litroak bertatik zenbatzeko.

Zimaurra jasotzeko makinaria ere badaukagu eta gure zelaiak zein

pinudiak abonatzeko baino gehiago ateratzen dugu.

jeitzi, garbitu, mimatu, maitatu esango nuke.

Ordenagailua aipatu duzu behi bakoitzaren bizitza jarraitzeko, beraz enpresa moderno baten antzera diharduzue...

Noski. Produkzio kopurua eta kalitatea ere zaintzen dugu. Hilean behin etortzen dira esnearen analisiak egitera eta, behiak bizidunak direnez, makinei baino mantenimendu egokiagoa egin behar izaten zaie. Nafarroako al baitari elkarte batekin dugu kontratua eta hilean bi aldiz etortzen dira. Haiekin egiten dugu erreprodukzio kontuak eta abar. Debako al baitariarekin, oster, paper kontuak eta larrialdiak. Bestalde, sasoi bateko perratzaileak desagertu dira, burdinazko perrak oinak egosi egiten baitizkiete, baina "pedikura" egiten zaie urtean bi aldiz, zauririk badute sendatu eta apatxak gastatu. Etxean ere badugu tramankulu bat inoiz sendatze beharrik izanez gero behia manejatzen laguntzeko eta semea arduratzen da zapa-ta edo kaltzoak jartzeaz.

Errentagarritasunari ere begiratzen diogu eta zazpi hilabete-tan jezten diegu esnea. Batz besteko egokiena zenbatekoa den begiratzen ari dira, izan ere, 35koa ateratzen duen behiak lau txahal izaten badu, oso ona da, baina 28koa ateratzen duenak bizi iraupen luzeagoa du.

Baina gehienbat behiak ondo zaindu behar dira, bere orduetan

Behiaz asko aritu zara eta nabaritzen da zure ofizioa maite duzula baina festarik ere izango zenuen, bestela, nola ailegatu zinen Aitzetara?

Ni ez, bera etorri zen Zalbidera eta oinez, oinez egiten baitziren orduan bideak. Gehienbat Deba izaten zen gure festa lekua eta, noski, inguruko erromeriak, Sasiola, Itziar, Kalbaixo... inoiz Mendarora joana naiz, baina aspertu egin nintzen. Askok aldatu dira gauzak ordutik hona. Oinez joaten ginen Mutrikura zinemara, oinetakoak Bistederren aldatu eta Txilineneko entrako ate atzean eskutatu ondoren... Beste denborak ziren haiek.

Beste animalirik etxean?

Katu bat eta kitto.

Lehen pinudiak aipatu dituzu, beste zuhaitz motarik?

Sagarrondoak soilik. Aurten etxerako sagardoa egin dugu, baserri zaharreko toleara azpian gordetzen baitugu, baina belarra makinekin ebakitzeko, zuhaitz gehiegirik ezin dugu eduki eta segakin jarduteko ez dugu astirik.

ARANTXA, ONDO ETA AZKAR ERREKUPERATU MOKOR HORRETATIK BAINA AHAZTU MOTOZERRAREKIN MENDIAN JARDUTERIK, NAHIKOA EGINA ZAUDE ETA!

KORRIKAREN GAZI GEZAK GOGORATZEN

Hogei urtetik gora AEKn irakasle aritu den Auro Ansorregirekin egin dugu gaurko solasaldia Korrikaren inguruan. Irakasle izanik, herriko KORRIKArek ardura bere gain izan baitu urte horietan, nahiz eta, berak agertu bezala, ekipo oso ona eta zabala izan duen beti inguruan.

Nola sortzen da eta zergatik Korrika?

Esango nuke ideia absurdo gehientsuenak afari ostean sortzen direla, eta hau ere horrela sortu omen zen Bilbon. Inoiz zentzugabekeriarik haundienak aurrea eramateko gai direnak izaten dira elkarren inguruan eta orduan Alberto Gurrea, Natxo de Felipe, Joxepe Zua-
zo, Joseba Kanpo, Urtza Errasti eta beste batzuk gertatu ziren, ideia hura hartu eta gauzatzea asmatu zutenak. Egia da "Bai Euskarari" ekintza erraldoia egin berria zela eta jende askoren animoak oraindik bizirik zeudela. Horrek, beharbada, ideiak aurrera egitea erraztu zuen.

Arrazoa, oster, betikoa, diru eskasia beti izan da herri mugimenduetako ezaugarria eta orduan ere halaxe zen, Bizkaiko AEKk ikaragarritzko zuloa zeukan eta horrek irudimenaren abiadura azkartzen du, formula bateko motorren gainetik.

Beti diru faltan?

Euskalduntze eta alfabetatze mugimendu guztiak militantismoan oinarrituta zeuden. Hasieran herrialde bakoitza bere kasa zebilen, Bizkaia bere aldetik, Gipuzkoa beretik... Gipuzkoan Gau Eskolak izan ziren hazia erein zutenak, irakasle militanteak, musutruk eta baldintza eskasetan klaseak ematen zituztenak... Garai hartan Goierriko Euskal Eskola zen ardatza eta denok haren inguruan hezi ginen. Orduko harreman pertsonalen bidez lantzen ziren nolabaiteko koordinaketa eta ahalegin didaktikoak. Ondoren egituratzen joan zen AEK, 1979 inguruan ikusi zuen argia AEKk. Garai hartan Euskaltzaindiaren babesean ginen baina honek 1981ean alde egiteko gonpidapena egin zigun eta hori egin genuen.

Korrika 14 konpromiso pertsonalaren korrika da. Denok daukagu zer eman euskararen alde.

Gerora ere urte askotan babes falta nabaria izan du AEKk aginte publikoen aldetik. Ezagutzen ez ditugun eremuetan mamuak ikusten ohituak gaude eta mesfidantzak elikatzen. Hori dela eta, diru iturriak ez dira sekula oparoak izan, alderantziz esango nuke. Korrika bakoitzeko mezuetan ere igarri daitezke une bakoitzeko egoerak. Gaur egun, beharbada beste alor batzuetan, baina pekatu berdinak nabaritzen dira gure artean.

Mezua komentatu duzunez, Korrika guztien leloak azaltzerik izango zenuke?

Ba eskura dut zerrenda:

- 1.-1980an, Oiñati – Donostia: "Zuk ere, esan bai Euskarari"
- 2.-1982an, Iruña – Donostia: "AEK euskararen alternatiba herritarra"
- 3.-1983an, Baiona – Bilbo: "Euskaraz eta kitto"
- 4.-1985ean, Atharratze – Iruña: "Herri bat hizkuntza bat"
- 5.-1987an, Hendaia – Bilbo: "Euskara zeurea"
- 6.-1989an, Iruña – Donostia: "Euskara, Korrika eta kitto, Euskal Herriak AEK"
- 7.-1991ean, Gasteiz – Baiona: "Korrika euskaraz, euskaraz Euskal Herria"
- 8.-1993an, Iruña – Bilbo: "Denok maite dugu gure herria euskaraz"
- 9.-1995ean, Donibane Garazi – Gasteiz: "Jalgi hadi euskara"
- 10.-1997an, Arantzazu – Bilbo: "Euskal Herria korrika"
- 11.-1999an, Iruña – Donostia: "Zu eta ni euskaraz"
- 12.-2001ean, Gasteiz – Baiona: "Mundu bat euskarara bilduz"
- 13.-2003an, Maule – Iruña: "Herri bat geroa lantzen, korrika"
- 14.- Aurtengoa, Orreaga – Bilbo: "Euskal Herria euskalduntzen, ni ere bai".

Lelo bakoitza nolabaiteko egoeraren islada dela esan daiteke. Aurtengoaren mezua, ohitura denez, azken kilometroa bukatu eta lekukoa irekitzean irakurriko da.

Lekukoa Remigio Mendiburuk egina da, bueno, esan behar da herriz herri dabilen lekukoa benetakoren kopia dela, Gorriti eskultoreak egindakoa, benetakoa uste dut San Telmo museoan dagoela. Lekukoaren barruan joango den mezua izango da Korrika bukaeran irakurriko dena, ordura arte ez dugu jakingo norena den mezu hori.

Kontu edo anekdotarik bai gogoan?

Oso memoria txarrekoa naiz. Gogoan dut Korrika 1 ez zela pasatu Mutrikutik eta Ondarruak utzi zigun kilometro bat Lekeitio bidean. Lekuko eramalea Joxe Agustin Elezgarai izan zen ikastolako gurasoen ordezkari gisa.

Laugarrena eta hamahirugarrena ere ez ziren Mutrikutik pasatu. Uste dut laugarrena izan zela "Saltaka" antolatua genuena. Goizeko bostak aldera pasatzen zen Korrika Debatik eta han joan ginen antortxeekin zubiraino, Korrikari agur egin eta "Saltaka" hasteko asmoarekin. Zubian ginela oraindik antortxeak prestatzeke, eta Korrikako furgua aurrera zihoan; dena den, txukun hartu zuen "Saltaka"k abiada Mutriku aldera. Han txokolate beroa prestatuta zuten eta, gosari ederra egin ondoren, herriko zirkuitoari ekin genion goiz osoan partaidetza oso zabalarekin.

Beste urte batean goizeko zazpiretan agertzekoa zen eta gau pasa antolatu genuen frontoian, Ondarruko musika talde bat eskeini zitzaigularik dohainik.

Gauetz gertatu denean, korrikalari finek hartu izan dute parte, egunez galtzen diren orduak erreuperatzen joateko. Hoietako batzuek Mutrikutik Orioraino ere jarraitu izan dute Korrikarekin.

12. Korrikan Mutrikutik Debarainoko errepidea moztuta zegoen lubiziaren ondorioz eta Astigarribiatik etorri behar izan ziren korrikalari fin hoiek denborarik apenas galdu gabe.

Beste bitxikeria asko dira gertatuak eta bakoitzak bere garrantzia emango dio sentimenduen mundu horretan, baina egiten diren metroetan niri behintzat barrenak bor-bor egiten dit. Izan dira urte latzak ere, 80. hamarkadan agintariak, udaletxe zein gobernukoak, kontra ginen eta, diru laguntzarik ez emateaz gain, gure aurkako boikota zabaldu zuten lau haizetara. 90. hamarkadan, berriz, Garzon arduratu zen mamuak zabaltzen eta izugarritzko sorgin ehiza antolatu zuen AEKren kontra.

Inoiz lekukoa eraman al duzu?

8. Korrikan eraman nuen lekukoa ikasle batekin eta orduan bai, nire sentimenduak gainez egin zuten. Lekuko hura hainbeste eskutatik pasa izana, hainbeste pertsona ezezagun, haietako bakoitzaren emozioak eskuetan sentitzen nituen. Benetan zirraragarria. Urtero negarrez bukatzen banuen, urte hartan malkotan blai.

Zer opa diozu aurtengo Korrikari?

Betikoa, ondo joan dadila inolako eragozpenik gabe eta eskerrak eman euskaldun berri guztiei gure hizkuntza, euskara, aintzat hartzeagatik.

Egun, telefono mobilekin ondo kontrolatzen da Korrikaren ibilbidearen berri, garai batean tabernetatik eta deitzen genuen Gurutze Gorriko telefonora Korrika non zehar zebilen jakiteko.

Euskarak zein toki izango du European?

Otsailaren 20an izan zen Europako Itun Konstituzioaren inguruko erreferenduma estatu espainiarrean eta hego Euskal Herrian ere bai. Baietzak irabazi zuen Estatu mailan, Erkidego mailan eta Lurralde mailan ere bai. Baina Mutrikun, herri euskaldun askotan bezalaxe, ezetzak irabazi zuen. Mutrikun, abstentzioa nagusi izanda (%62,33), 622 boto jaso zuen baietzak eta 808 ezetzak. Horiek datuak. Bakoitzak eman diezaiela egoki irizten dion interpretazioa.

Gu Europako Itun Konstituzioan euskarak izango duen lekuak kezkatu gaitu. Horren inguruan argi piska bat eskaintzearen, KONTSEILUAK helarazitako informazioa ekarri nahi izan dugu orriotara irakurle guztiak horren jakitun izan daitezen.

ZANBAIT DATU

- Europar Batasunean 125 hizkuntza baino gehiago erabiltzen dira. Horrenbeste hizkuntzatan mintzatzen dira egunero-egunero Europar Batasuneko lurraldean bizi diren herritarrek, bertakoak izan zein migrazio-mugimenduen ondorioz etorritakoak izan. Horien artean, euskaraz.

- Berezko hizkuntzak 60 inguru dira. Horrenbeste hizkuntza dira Europar Batasuneko lurraldean sortu ziren eta egun bizi diren hizkuntzak, estatudun hizkuntzak zein estaturik gabeko hizkuntzak. Horien artean, euskara.

- 32 baino gehiago dira Europar Batasunean dauden hizkuntza komunitate gutxiagotuak. Horrenbeste giza-talde, hizkuntza komunitate dago hizkuntza ofizialen estatusaren menpe. Horien artean, euskaldunak.

- Europako Itunak izendatzen dituenak 21 hizkuntza besterik ez dira, Estatu Hizkuntzak eurak. Hizkuntza horiek dira, hortaz, Europako Itunak babesten eta bultzatzen dituen hizkuntzak, 32 hizkuntza komunitate bazter lagata, berezko 60 hizkuntza txororatu eta 125 hizkuntzatarako hiztunak 21 hizkuntza ofizialen aurrean eskubiderik gabe makurrarazita. Horien artean, euskara.

EUROPA ELEANIZTUNAREN EREDUAK

European Estatu elebakarrik ez dago. Europa osoan estatu guztietan bizi dira eta hitz egiten dira hizkuntza bat baino gehiago. Ez dago, hortaz, bere lu-

rralde osoan hizkuntza bakarra hitz egiten den estaturik. Estatuak eleaniztasun hori kudeatzeko eredu ezberdinak erabiliz kudeatzen dituzte. Hona nagusienak:

- Legez elebakarrak diren estatuak: Frantzia
- Hizkuntzak eremu geografikoki onartzen dituztenak: Espainia

- Federazio linguistikoak: Belgika
- Estatu eleanitzak: Finlandia

Argi ikusten da Batasunak ez duela jakin, edo ez duela nahi izan, estatu guztietan ematen den eleaniztasuna kudeatzeko eredu komuna garatzen. Europa batu berrian, hizkuntza gaiei dagokienez behinik behin, gaur artean bizi izan diren eredu zaharrek, lehengoek, jarraituko dute indarrean. Ondorioz, euskarak koofiziala izaten jarraituko du Euskal Herriko hegoaldeko eremuan eta aintzat hartua ere ez da izango Iparraldean.

ITUNAREN I. ZATIA

Europako herritarrek eta estatuak etorkizuna elkarrekin eraikitzeko duten borondateaz eta helbueriez dihardu Itunaren lehenengo zatiak. Hizkuntzari dagozkien ondoko artikulak ere bertatik aterata daude:

I-2 artikulua

"...demokrazia, berdintasuna, zuzenbide estatuak, giza eskubideen errespetua, gutxiengoetako pertsonen eskubideak ere barne, ditu Batasunak oinarritzko balio."

Gutxiengoetako pertsonen eskubideak agertzen dira Batasunaren balioen artean, baina ez da zehazten zertaz ari den gutxiengo hitza aipatzean. Malteradunak 350.000 pertsona dira, euskaldunak 800.000, Katalan hiztunak 7 milioi. Zein da gutxiengoak?

I-3 artikulua

"Batasunak bere kultura eta hizkuntza-aniztasuna errespetatuko du..."

Itun Konstituzionalak Europako berezko hizkuntza ugari bat ere eskubiderik gabe utzi ditu, horien artean euskara, katalana, galegoa...

Aniztasunaren definizioa ez dago inon, ondorioz, borondatearen mende geratuko da horren defentsa edo sustapena garatzeko politiken norabidea. Estatu hizkuntzak baino aintzat hartzen ez badira, Europako berezko hizkuntzen bi herenak Europako programatik kanpo lagatzen dira.

I-10 artikulua

"...Konstituzioaren hizkuntzetako bat erabiltzeko eskubidea dute (herritarrek), baita erantzuna hizkuntza horrexetan jasotzekoa ere."

Euskara ez da "Konstituzio hizkuntza", hortaz, ez dugu Europako instituzioen aurrean erabiltzeko eskubiderik eta ezin izango dugu eskatu erantzuna euskaraz jasotzea.

ITUNAREN II. ZATIA

Batasuneko Oinarrizko Eskubideen Gutunak osatzen du Itunaren bigarren zatia eta bertan jasotzen dira etorkizun baketsurako oinarriak. Eskubide horiek sei ardatz nagusiren inguruan antolatu ditu: Duintasuna, askatasuna, berdintasuna, elkartasuna, herritartasuna eta justizia.

Hala ere, egoera diglosikoan aurkitzen den hizkuntza bateko hiztunak bizitzako une eta egoera askotan bere hizkuntza eskubideak urratuta izateak bermatzen al du duintasuna?

Hala ere, bere adierazpide nagusia den hizkuntza erabiltzeko eskubidea ukatua duen pertsonak ez al du askatasuna galtzen?

Hala ere, 21 estatu hizkuntzak ez diren gainerako hizkuntzak erabiltzeko eskubidea ukatzeak ekarriko al du berdintasuna?

II-82 artikulua honela dio: "Batasunak kultur-aniztasuna, erlijio-aniztasuna eta hizkuntza-aniztasuna errespetatzen ditu." Hizkuntza-aniztasunaren kontuan, aniztasun kontzeptuak 21 estatu-hizkuntzei egingo die erreferentzia, gainerakoak bazter lagata.

ITUNAREN III. ZATIA

Batasunaren politiken eta funtzionamenduaren inguruko araudia zehazten du hirugarren eta azken atal honek, lehenengo atalean definitutako balioak eta bigarrenengan agertutako eskubideak erreferente izanda. Labur esanda, zati honetako artikuluek ez dute jasotzen hizkuntzen gaineko aipurik kide diren estatuei dagozkienak ez bada.

Nabarmentzekoa da III-118 artikuluan bereizkeriaren aurkako jarreraz dioena: "Zati honetan jasotako politika eta jardunak zehaztu eta burutzerakoan, sexua, arraza edo jatorria, erlijioa edo uste sendoak,

ezgaitasuna, adina edo joera sexuala arrazoi dituen bereizkeria ororen kontra borrokatzen ahaleginduko da Batasuna". Artikulu hau idaztean, Giza Eskubideen Deklarazio Unibertsalak 2. artikuluan jasotzen duena murriztu egin da, hizkuntzari dagokionean batik bat. Horrela, Batasunaren funtzionamenduan ez da ekinbiderik burutuko hizkuntzarengatik bereizkeria saihesteko.

Bestalde, azken xedapenetan ezartzen denez (IV-448.2), "...estatu kideek zehazten dituzten beste hizkuntzetara itzuli ahal izango da, baldin eta estatu horietako konstituzio-ordenamenduaren arabera maila ofiziala badute lurralde osoan edo zati batean...". Ondorioz, Hego Euskal Herrian Europar Batasuneko testuak euskarara itzul litezke Estatu espainolak hala erabakiz gero. Ipar Euskal Herrian, inolaz ere ez, frantsesa baita hizkuntza ofizial bakarra.

Horregatik guztiagatik, Hizkuntza Eskubideen Behatokiaren iritziz, ezinbestekoa da, besteak beste:

- Hizkuntza eskubideak jasotzea, bereizkeriarik eza bermatzeko beharrezkoa baita.

- Aniztasunaren definizio orekatua eta erreala agertzea, Europako berezko hizkuntzen arteko hierarkiarik gerta ez dadin.

- 448. artikuluan euskara ere jasotzea, hizkuntza erabiltzeko eskaintzen dituen aukerak baliatu ahal izateko.

- 1-1958 erreglamenduan euskara ofiziala izango dela agertzea, hori izango baita aukera bakarra beste hizkuntzen status bera izateko.

ITURRIAK:

- Europarentzat Konstituzio bat eratzen duen Ituna (<http://www.constitucioneuropea.es>)

- Europako Itun Konstituzionalaren azterketa hizkuntz eskubideen ikuspegitik (BEHATOKIaren txosten berezia)

(<http://www.behatokia.org/graf/txostenak-d.cfm?hizkuntza=0>)

- Declaración universal de los Derechos Humanos (<http://clio.rediris.es/n30/derechoshumanos.htm>)

ILBETE, ILBEHERA, ILBERRI, ILGORA

Aurtengo negu luze eta gogorraren ondoren udaberriaz gozatzeko irrikatzen geunden; geure balkoi eta lorategietako landare berri koloretsuak noiz biztuko zain. Naturak egingo du bere bidea zelai eta mendietan, baina geure esku dauden lorontziak behar bezala zaintzeko asmoa duzuenoi aholkuak emateko atrebentziarekin gatoz oraingoan. Eta, horretarako, ilargiaren eraginaz arituko gara, hain zuzen ere.

Gure arbasoek ederki asko ezagutzen zuten ilargiaren indarra eta eragina eta zerura begira antolatzen zituzten euren zereginak. Arrantzale, artzain eta baserritar guztiek hartzen zuten ilargia kontuan eta horrelaxe egin beharko genuke besteok ere. Naturak, berak, irakasten baitio begiratzen dakienari.

Ukaezina da ilargiaren eragina; hor, bestela, itsasoaren gora beheren adibidea. Landareengan, barruko izerdiaren zirkulazioa azkartu zein moteldu egiten du ilargiak eta bere metabolismoari eragiten dio. Dirudenez, eguzkiaren berotasunaz zabalduetako zainetako izerdiaren zirkulazioa ez da gauez zeharo gelditzen ilargiaren indar eta argitasunari esker eta landareek, motel, baina hazten jarraitzen dute. Horretaz gainera, eguzki zuzenak kalte egiten dien zenbait landareri ere ilargi argiak mesede egiten die.

Aipatutako mesede horiek ilberrian hasi eta ilgoran zehar gertatzen dira, ilbetearen ondorengo hiruzpalau egunetara luzatuta; baina, jakina, eraginik indartsuena ilbetearen aurreko zein ondorengo egunetan eta ilbetearen bertan ematen da. Zenbait adituren esanetan, arratsaldeko lauretatik iluntzeko zortzietarako bitartea da momenturik gorenena. Ilbetearen laugarren egunetik aurrera eta ilbeheran zehar desagertzen da ilargiaren eragin mesedegarria. Egun horietan, beraz, eguzkia sartu ondoren landareen zainak hoztu eta izerdiaren zirkulazioa gelditu egiten da. Negua baldin bada, gainera, egun horiek aprobetxatzen dira sutarako egurra egiteko eta zuhaitzak bota zein inautesteko.

Espezie bakoitzak bere sasoia izaten du eta eguraldia ere kontuan hartu behar izaten da; baina horretaz gainera, hazia erein eta landareak aldatzeko garaian, ilargiaren aldiak errespetatzeak mesede egingo die. Izan ere, batzuetan hosto ugari eta sendoak interesatuko zaizkigu; beste batzuetan, berriz, fruitu ederrak; edota landare dotore eta loretsuak!

Ongarria erabiltzen badugu ere, komeni da ilargialdiak kontuan izatea. Badirudi ilgoran landareek azkarrago xurgatzen dutela ongarria eta, kontzentratua baldin bada, kalte ere eragin diezaioke landareari. Ilbeheran, ordea, landareak askoz ere polikiago xurgatuko du ongarria eta kontzentratua izan arren, ez dio kalterik eragingo.

ARRIETA
AUTOZERBITZUA

—eroski—

Jose M.ª Alzibar Forbidea
Tel. 943 60 31 01
20830 MUTRIKU (Gipuzkoa)

BERISTAIN

DENDA LURRINDUGIA ESTANKOA

943 60 35 44

Hara hemen usadioak agintzen diguna:

Ilbeheran: arrastaka hazten diren landare guztiak dira ilargialdi horretan landu beharrekoak. Pertunia haziei ere komeni zaie ilbehera, zurtoin motza eta sendoa izan dezaten.

Landareen adaska edo eskejeak ere ilbeheran sartu behar dira sustrai sendoak bota ditzaten.

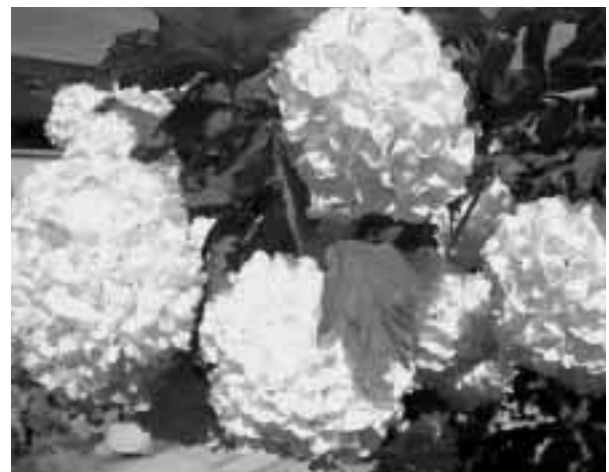
Lurrik gabeko sustrai biluziak dituzten landareak ere hobeto lur hartuko dute ilbeheran eta ontziz aldatu nahi ditugun landareak ere ilbeheran aldatzea da onena, udaberri aurretik.

Ilgoran, berriz, lur gaineretik urruti haziko direnak, loratu eta fruitua emango duten landareak erein eta aldatuko ditugu: larrosak, horman gora hazten diren loredun landareak, hortentsiak eta lorea emango duten landare gehienak. Bulbo eta tu-

berkulu guztiak: daliak, begoniak, nardoak, tulipanak, hiazintoak eta horrelakoak ere guztiz loratuta ikusi nahi baditugu, ilgoran sartuko ditugu. Ilbeheran sartuz gero, patata ederrak haziko zaizkie, baina lora eskasagoak emango dituzte.

Gehiegi hazten ari den landareari adar muturrak moztu nahi badizkiogu ere, hauxe da garairik onena, indar betean dagoenean, alegia.

Zeruari edo egutegiari begiratu, beraz, eta izan kontuan zeintzuk diren egunik aproposenak gure balkoietan haziak behar bezala erein eta landareak garairik onenean aldatzeko. Egia esanda, gu liburuetan azterka ibili gara; baina, jakina, ez datoz denak bat ilargi kontuetan eta, zu zeu irakurle, horrelakoetan aditua bazara, gustura hartuko genituzke zeure aholkuak. Idatzi edo deitu, mesedez.

kutxa

gizarte ekintza

Energia onena eta merkeena, kontsumitzen ez dena

Antzinako denboretan esklaboak ei ziren gure gizarteak zeukan energia iturririk merkeena, animaliak baino eraginkorragoak. Industrializazioak ikatza eta geroago petrolioak ekarri zizkigun. Energia iturri hauek abantaila izugarriak sortarazi ditu gure egunoroko bizitzan. Garraioak, plastikoak, bero eta hotz artifizialak, produkzioa... Honen arazoa, gehiegi ohitu garela. Lehengo garaietan gizakiok sufritu egiten bagenun energia sortzeko (esklaboek batez ere), orain naturak jasan ohi ditu zuzenean gure bizitza erosoaren ondorioak. Arrazoia argi dago, bai ikatza bai petrolioak Dioxido de karbonoa CO₂ jaurtitzen dute atmosferara, planeta osorako mehatxu izugarria den Berotegi efektua sortuz.

Gaur egungo gure gizartean hain arruntak diren emisio kaltegarri hauek mugatzeko 2001 urtean 180 herrialdek "Kiotoko protokoloa" sinatu zuten, Estatu Batuak, mundu osoko kutsatzaile nagusia kanpo geldituta. Lehenengo helburua, 1990ko CO₂ emisio kopurura ailegatzeta. Gaur egun nola gaude? Zoritarrez oso urrun.

Euskal Herria Kiotoko protokolo-tik 13 puntu goitik dago, honek esan nahi du gure lurraldeak 30 miloi tonna CO₂ botatzen dituela atmosfera. Mundu osoarekin konparatuta, gure herriko datuak beharbada ez dira oso handiak, baina gurea txikitu behar dugu eta gure bezala herrialde guztiek berea mugatzen badute, igarriko da. Azken batean, berotegi efektuaren eragina guztiok pairatu behar izango dugu.

Berotegi efektuaren eraginak

Beste asko ere izango dira, baina ondokoak izan daitezke berotegi efektuaren ondorio batzuk:

-Izotza 2 aldiz azkarrago urtzen ari da poloetan eta glaziarretan. Ondorioz, itsasoko ura 5 metro altxatu daiteke 20 urtetan munduko toki batzuetan, irlak eta kostaldeak urgaineztatuz.

-Tenperaturaren batz besteko neurria altxatuko da eta basamortuak handituko dira eta gaur egungo baso tropikalak desagertu daitezke.

-Biodibertsitatean ere nabaritu egingo da, animalia espezieen desagertzea eta, bestalde, plagak sortuz.

-Naturaren jokabidea aldatuko da eta gaixotasun berriak eragingo ditu.

Etorkizunean pentsatzen ez badugu, gure ezagutu ditugun aurrerakuntzek hemendik urte batzuetara ez dute ezertarako balio izango. Gure natura desagertzen bada eta airea neurri gabeko emisioez kutsatzen badugu, oxigenoa ere erosi egin beharko dugu. Horregatik eta gauza gehiagotatik lehen bai lehen hasi beharko da marra jasanezin hau aldatzen.

Airearen kutsadura dakarren energia-sorkuntza aztertuta, lau mota energi desberdin erabiltzen dira gaur egun:

-Erregai fosilak erabiltzen dituztenak: Zentral termikoak, ziklo konbinatundunak, gasezkoak eta erraustaketak. Hauek dira atmosferarentzat kutsagarrienak.

-Energi nuklearrak: Fisioa eta fusioa (hau esperimentalki oraindik lortu gabe) erabiltzen dutenak. Zentral hauek iraupen mugatua dute, 30 urte tope. Erradioaktibitatea sortzen dute eta hondakinentzat gordeleku bereziak behar dituzte. Gero eta arazo gehiago dago gordelekuak topatzeko. Batzuetan gobernuak ez dute esaten horiek non diren.

-Hidroeletkrikoak: Uraren indarra aprobetxatzen dutenak. Itoiz bezalako urtegiak, adibidez.

-Berriztatzaileak: Kutsadurarik sortzen ez dutenak dira. Eolikoak, fotoboltaikoak, olatuak, hidrogenoa eta bezte batzuk.

OLATZ ARREGI
Barne diseinua
 PROIEKTUAK
 etxebizitzak eta lokal komertzialak
 OBRA ZUZENDARIATZA

Tel: 943 683 173 - maki656 778 388 - Internet: olatz@euskalnet.net
 Parla Kalea 11, beheko - 48930 Mutriku (Gipuzkoa)

knodilla afariak, barkarink, batelak,
 eguneroko menua

MUTRIKU - DERA ERREPIDEA
 LAFARGA AIZOA
 (Barko Tel. 943 60 31 17)
 Jantokia Tel. 943 60 31 67

SAN JUAN
MUTRIKU

ENERGI BERRIZTATZAILEAK

Eguzki-energia: Eguzkitik fto-
toiak zilizio plaka batzuetan ko-
rrentea sortzen dute. Plakak elkar-
tuz potentzia ugari sortu dezakete.
Etekin ona edukitzeko eguzkia
aprobetxatu behar da. Plakaren
prezioa altu dago 480 euro/100 Wp
gutxi gorabehera. Teknologia fab-
rikazio aurrerakuntzak egiten ba-
ditu, beste motako panelak sortu
ditzake prezioa hiru aldiz murriz-
tuz.

Orain eraikikuntza berri gehie-
netan eguzki-energia aprobetxa-
tzeko instalazioak sartzan daude,
baina etxeko beharrak hornitzeko
kontsumo gutxiko aparatu bere-
ziai erostea beharrezko bilakatzen
da. Aparatu hauek garestiagokoak
dira baina beraiekin kontsumoa
%60 txikitu dezakegu. Orokorrean,
20 urteko iraupena izan dezake
instalaziok, baina bateriak 8 urte
pasatuta aldatu behar dira.

Zentral hidrauliko txikiak: Toki be-
rezietan uraren korrentea aprobetxa-
tuz alternadoreen erroterra mugitzen
da eta honek elektrizitatea ematen
du. Inbertsio handia behar da eta
uraren korrentea beti berdina izan
behar da, horregatik presa edo salto
txikiak egiten dituzte. Baserri baten
beharrak betetzen ditu. Ia ez dute
mantenimendurik behar. Energia gar-
bientakoa da.

Olatuen indarra: Olatuen inda-
rrak haizea bultzatzen du eta haize
honek turbina batzuk elektrizita-
tea egiteko. Esperimentazio proze-

suan dago energia hau, inbertsio
haundia behar du eta errendimen-
dua oso txikia da. Zarata asko ema-
ten dute eta, gainera, mantentze-
ko diru asko behar da.

Kostan baino Itxaso zabalean ere
egin dira aprobak. Flotadore bitartez
ejearen erroter batzuk mugituz ener-
gia sortu dezakete. Honetarako ejeak
ur azpian egon behar dira flotadore-
en bitartez balantzak sortuz mugim-
endua emanez. Aprobetxamendu
hobeak ditu itsaso zabalekoak kostal-
dekoak baino.

Eolikoak: Neurri batzuetako eoli-
koak aprobetxatzeko 800 metroko
mendi tontorretan ipini behar dira.
Potentzia handia behar dute, 5000
W bezalakoak, 500 kiloko erroterra
behar dute. Horretarako, 60 metroko
dorrea eraikitzen da. Dorre hauen
aprobetxamendua haizearen bitartez
izaten da, palaren mugimenduz
(250Km/h batzuetan). Inbertsio haun-
dia behar da energia hau sortzeko.
Errentagarritasuna ez da hain ona,
gainera mendiari kalte handia egi-
ten dio. Itxasoan ere hasi dira ipin-
tzen, kalte gutxiago dute mendian
baino eta haize gehiago aprobetxa
dezakete. Mantenimendu ere haun-
diagoa izango da, baina toki askoz
gehiago dute, ez beharrezko zarata-
rik gabe.

Badaude aerogenerador txikiagoak
(domestikoak) 500 W ematen du-
tenak. Ez da inbertsio handia behar
eta etxe batentzako beharrak nahiko
ondo betetzen ditu. Orain hasi dira
ikusten. 20 urteko bizia dute.

Biomasa: Komposetik sortutako
gasa aprobetxatuz sortzen da energia
mota hau. Erraustetari alternatiba
bat sortzeko modua da. Animaliak
edo landareak usteltzeak metanoa
sortzen du eta gasa aprobetxatzen
da. Horrelako zentralak Nafarron eta
Asturiasen daude.

Hidrogenoa: Hidrogenoa mun-
dian dagoen molekula zabalena da,
baina beti dago konbinatuta. Bai ura-
rekin H₂O, bai beste osagaiekin. Hi-
drogenoa lortzeko ura behar da. Di-
soziatzeko modua (hidrogenoa oxi-
genotik banatzeko) elektrolisia era-
biltzen da baina baita errektore ki-
mikoak. Koeteak horrelako propul-
tsioa erabiltzen dute.

Biofuela: Biodiesela landare jato-
rriko erregaia da. Oliotik sortutako
energia, beste erregaiei aldean, as-
koz ere gutxiago kutsatzen du. Urte-
ro 6000 tona berziklatzen dira esta-
tuan. Biodegradagarria da %100.

Eta energia iturrik garbiena eta
merkeena, behar ez duguna ez era-
biltzea da, hau da, energia aurrezte-
a. Hauxe da isladatu nahi dugun mezu-
rik garrantzitsua. Ikusten duzun
bezala, energia iturri guztiek dauzka-
te eragozpenak. Batzuek beste ba-
tzuek baino gehiago. Hamaika gauza
egin dezakegu energia aurrezteko,
baina benetako borondatea behar
dugu guztiok gizarte mailan. Gure
poltsikoak eta, batez ere, gure natu-
rak eskertuko digu.

MUTRIKU NATUR TALDEA

Mutrikuko Udal Kiroldegia

- ❖ GIMNASIA
- ❖ AEROBIC
- ❖ STEP
- ❖ BODY PUMP
- ❖ BODY COMBAT
- ❖ BODY BALANCE
- ❖ SPINING
- ❖ JUDO INFANTIL
- ❖ KANTXA
- ❖ ROKODROMOA
- ❖ SAUNA
- ❖ FITNESS GELA...

Anima zaituz!!

Magdalena, 20 z/g
Tel./Fax: (943) 60 31 75
Mutriku

Kirol Berri S.L.

Eskola kirola, kirolaren eskola

Eskola Kirola ia mutrikuar guztiok ezagutzen dugun programa da. Izenez ezagutu bai, baina programaren edukia beharbada ez horrenbeste. Horretaz gehiago jakitearren jo dugu Eskola Kirolaren ardura duten bi hezitzaileengana: Mikel Mariezkurrena mutrikuarra eta Xabier Zabaleta bergarra. 150 bat umerekin dihardute lanean, Goizeko Izarra ikastolakoak, San Miguelekoak eta Institutukoak. Etorkizunean herrian kirolari ospetsurik irtengo bada, Eskola Kirolaren hazia izango du, ziurrenik, bere barnean.

Bihar-etzikio kirolariak eskola kirolean hasiko dira...

Dudarik ez dago eskola adinean legalki dagoen marko instituzional eta onartu bakarra Eskola Kirola dela. Umearen adin bakoitzari egokitura dagoen programa oso bat garatuta dago. Horrela, motrizidadeari eta psikari egokitutako jarduerak egiten dira bakoitzak mugak non dituen ezagututa.

Hala ere, gure ustez, adin hauetan oraindik errendimendua, emaitzak, alde batera utzi beharko lirake eta beste helburu batzuekin jardun: guztiek jolastea, arauak ezarri eta errespetatzea, blokea edo talde-lana baloratzeta eta, nola ez, beti ere ongi pasatzea, disfrutatzea... emaitzei eman behar zaien garrantzi justua emanaz.

Zeintzuk dira Eskola kirolaren helburuak?

Lehenik eta behin esango nuke, proiektu guzti honetan garrantzitsuena haurra bera dela eta beraren heziketan eta bere nortasunaren garapenean laguntzea gure lehendabiziko lana. Helburuekin jarraituz, ikasleek eskolatik kanpo burututako edozein soin-kirol ekintza sendotzea litzateke beste bat. Guk, eskola kiroleko arduradunok, argi daukagu lehia-

kortasunean oinarritzen ez den kirola bultzatu nahi dugula. Berez gizartean konpetitibidade gehiegi daukagu eta umeak konpetitibidade horretan txikitatzen sartzen ari ez ote garen pentsatzen dugu sarri. Harrituta gauden benetan umeak zenbat gauzatan sartuta dauden ikusita: eskola kirola, solfeoa, judo, ingelesa, partikularra, abesbatza, instrumentoa... eta umeak berarentzako denbora ba al duen zaltzan jartzen dugu.

Beste helburu garrantzitsu bat egoera fisikoa hobetzea litzateke, aurrerantzean kirola egiten jarraitu behar bada zein jarraitu behar ez bada. Hau da, asimilazio prozesu batean zubia izango da eskola kirola, garaia iristen denerako ezagupen minimo batzuk izateko.

Zein metodologia jarraitzen duzue zuen jardunean?

Bi hezitzaileok erdiz bana banatzen ditugu umeak. Gutxi gorabehera 10 umeko taldeak ditugu, aurrebenjamin-taldeak handiagoak direla. Astearen talde bakoitzak bi saio ditu gehi asteburuko partiduak (aurrebenjaminak izan ezik, oraindik gazte-egiak direlako lehiakortasunean aritzeko). Metodologiari buruz esan behar dugu biok garelako heziketa fisikokan tituludunak eta, jakina, saio batek izan behar dituen edukien jakitun garelako: hasiera, zati zentrala, atsedenera buelta...

Gero eta gazteago hasten dira umeak kirola praktikatzeko...

Lehen esan bezala, eskola kirola bera aurrekirolak eta kirolaren arteko zubia denez, prozesuari berari jarraitzea besterik ez daukagu. Gure ustez, infantil kategorian da transizio garaia. Orduan hasten dira hautatzen zein kirol egin nahi duten aurrerantzean. Orduarte, umeak denetik ikusi, probatu eta bisitu behar du. Tamalgarria litzateke berak ezagutu ez duen kirol bat probatu gabe gelditzea eta agian, nork daki, bere ezaguarrietara egokitzen zen kirola egiteko aukera galtzea.

Egin duzuen galderari erantzun-

nez, bai Gipuzkoan bai Bizkaian arazo baten aurrean gaude. Aurreratzen ari gara umearen hastapena kirolean. Hor badaude umearen garapenarekin eta ahalmenarekin ezarrita dauden muga batzuk eta horiek apurtzen ari garelako uste dut. Bizkaian, adibidez, konturatu dira horretaz eta zuzendu edo errektifikatu dute. Gipuzkoan aldez, betidanik argi izan dute muga non zegoen. Uste dugu ez dugula presarik izan behar kirolean lehian aritzeko. Gauza bakoitzak bere garaian behar du. Umeak jolastu

Lehiakortasunean oinarritzen ez den kirola bultzatu nahi dugu

egin behar du eta ez jokatu. Bi hitz hauen ezberdintasuna nabaria da: JOLASTU, zuk eta nik; JOKATU, aldez, zuk hala nik.

Nola sailkatzen duzue horrenbeste ume?

Eskola Kirola 5-6 urtetik 16 urtera bitarteko ume zein gazteak hartzen ditu. Sailakpena oso sinplea da eta adin eta ikastetxeko maila bakoitzari dagokio.

- Aurrebenjaminak: Lehen Hezkuntzako 1. eta 2. mailak. Hemen lehenengo urtekoak eta bigarrenekoak banatzen ditugu.

- Benjaminak: Lehen Hezkuntzako 3. eta 4. mailakoak, guztiak elkarrekin.

- Alebinak: Lehen Hezkuntzako 5. eta 6. mailakoak, guztiak elkarrekin.

- Infantilak: Bigarren Hezkuntzako 1. eta 2. mailakoak.

Adin tarte bakoitzarekin gauza ezberdinak landuko dituzue, ezta?

Aurrebenjaminarekin jolasak egiten ditugu, zentzuak lantzeko ariketak, koordinazio ariketak bai eskuz, hankaz..., abiadurazko ariketak, bai mentala bai fisikoa...

Benjaminekin aurrekirol jarduerekin hasten gara. Adin hauetan hasten dira lehendabiziko kontaktuan oraindik bere osotasunean ez den kirola ezagutzen.

Alebinekin kirolaren lehen kontaktuan hasten gara. Kontzeptu zailagoak barneratzen, arauak gehiago gerturatu dira gero kirolean ikusi ditugunekin...

Infantiletan kirola bere kontzeptu eta egoera errealean argi agertzen zaigu. Hemen jokoaren teknika eta taktikak bere lekua eskatzen du... Eta hemen, infantiletan edo infantiletatik aurrera, bakoitzak bere gustoko kirola aukeratzen du.

Zenbat kirol praktikatzen dute umeei eskola kirolean?

Pilota, eskubaloia, futbola, arrauna, kayak, mendia ezagutzea, txirrindua, xakea, saskibaloia... nahiz eta urteko programan ezberdin banatuta dauden. Honen arrazoiak da gutxienezko eta gehieneko jardunaldi batzuk bete behar ditugula kirolaren arabera.

Badago arrazoi bategatik edo besterengatik praktikatzen ez den kirolik?

Guk urte guztiko programan jardunaldi kopuru finko bat daukagu, 23 astekoa gutxi gorabehera. Futbolarak eta eskubaloiak 6 edo 7 jardunaldi baldin baditu gutxienez, 9 asteburu dauzkagu beste kirol guztientzat. Horregaitik, aukeraketa bat egin beharra daukagunez, herrian jarraipen bat izan dezaketen kirolei ematen diegu lehentasuna. Pilota, eskubaloia, futbola, arrauna nahiz eta beste kirol edo jarduera batzuei ere begiratu diegun, nahiz eta limitazio batzuekin izan (mendia, xakea, txirrindua, igeri...).

Gurasoek zein leku hartzen dute eskola kirolean?

Gurasoen papera ezinbestekoa da proiektu hau aurrera eramateko garaian. Zergaitik? Bi koordinatzaile gaudelako bakarrik. Asteazken zehar ez dago inolako arazorik baino asteburua iristen denean banatu beharra daukagu Deba eta Mutrikeren artean eta, bada ez bada ere, gurasoen txandak eginda dauzkagu asteburu ba-

koitzean laguntzera etortzeko. Gurasoak urte guztian bitan etorri behar dira eta bere seme edo alabaren orduan soilik. Gurasoaren papera animatzea, ezer gerta ez dadin pixka bat kontrolatzea eta kitto. Batez ere animatu, umeak arropatuta sentitu daitezten.

Eskola kirolek nora pasatzen dira umeak kirolaren arloan?

Gogokoa duten kirola federatuta egitera edo utzi egiten dute kirola. Ohikoena lehenengoa da, batez ere mutilen artean, nahiz eta neskek, federatuta ez bada ere, kiroldegira asko joaten diren. Biak dira baliogarrak. Hori da guk nahi duguna, kirola

«Ez dugu presarik izan behar kirolean lehiatzen aitzakia»

lak edo ariketa fisikoak dituen onurak ikustea norberaren bizitza eta osasunerako. Poliki-poliki neskak ari dira berriro ere kirolean sartzen. Hor daukagu eskubaloia nesken adibidea eta eskola kiroleko futboleko dabilen infantil nesken kasua ere. Azken hauek ere, datorren urterako federatzeko aukera argi ikusten dute.

Gaur egun teknifikazio mailan dagoen Jauja eskubaloia taldea eskola kirolean hasi zen, ezta?

Bai, izugarritzko sorpresa izan zen. Beraiek etorri ziren, gainera. Zerbait egingo luketela eta han non agertzen zaizkigun 20 neska. Eskubaloia aukeratu zuten eta hasiera batean entrenatu bakarrik egin genuen urte erdi batean zehar, berandu baitzen inon apuntatzeko. Hurrengo urtean Zumaian aritu ginen Eskola Kiroleko Txapelketan eta oso esperientzia polita izan zen. Eibarrera joaten ginen Arrate ikustera, goi mailako eskubaloia gainera. Aurten jauzia emateko ordua iritsi zaie eta Federatuta daude.

Talde hori bezala, beste talderik sortzea posible ikusten duzue?

Lehen aipatu bezala, aurtengo Zumaian infantiletan parte hartu duten neskek datorren urtera begira futboleko aritzeko ilusioa eta asmoa erakutsi dute. Ikusi dezakegu herri hone-

tan neskak ari direla berriro ere kirolean sartzen eta hori poztekoa da, kirol federatuak orokorrean aztertuta gaur egun duen krisiaren berri denok dakigu eta.

Zein aholku emango zeniekete gurasoei kirolaren inguruan?

Umei kirola eginaz bizitza osasuntsu bat izan dezaten animatzeko beti eta gurasoentzat beraientzat ere aplikagarria dela. Errendimendua askok uste duten baino beranduago eman behar dela eta txikitatik erakutsi behar diegula joku garbia zer den. Badaudela, azken finean, emaitza baino garrantzitsuagoak diren baloreak: lankidetzak, norbere burua superatzea, ongi pasatzea...

Eta umei, zein aholku ematen diezue?

Lehendabizi, kirola egiten disfruta dezatela; eta gero, kirolarekin lagunak egiten direla, bai herrikoak bai kanpokoak, eta osasuntsu mantentzen dugula norberaren gorputza zein burua.

**Garrantzitsuenak da
parte hartzea, lankidetzak,
ongi pasatzea...**

Zorion agurrak

MAIDER

(I) Zorionak eta muxu haundi bat zure 11. urtebetetzean etxeko denon partez.
(II) Zorionak Maider, martxoaren 6an 11 urte bete dituzulako. Muxu asko Laran partez

LANDER

Martxoak 25ean 3 urte beteko dituzunez, Zorionak eta muxu haundi bat etxekoen partez: aita, ama eta Lide. Ah! Aitona, amona, tio eta tiaren partez ere!

ANTONIO

Martxoaren 22an Zorionak eta muxu asko etxeko guztion partez. Segi hola-kotxia izaten.

KEPA

Martxoaren 2an Zorionak gure morroxxuak eta muxu asko denon partez. Erregietan ferrari-xa.

JONE

Martxoaren 22an hiru urte haundi! Zorionak eta muxu asko gure pinpilinpaxai Edurne, Ianire eta Mª Kontxi.

JANE

Etxeko poxpolinari bere lehenengo urtebetetzean Zorionak eta muxutxuak etxeko guztien partez, baina batez ere Alain, zure anai kirolari-tximistaren partez.

NAGORE

Martxoaren 30ean 9 urte haundi beteko dituen gure neska politx eta martxosari zorionak Jol, Ama eta aita-ren partez. Gonbidapenaren zain gaude!

EGOITZ

Gure osabari zorionak, Mutrikuko gitarrista onenari, martxoaren 16an zure urtebetetzea izan delako. Zenbat jausi dira? Holaxe segitu betiosaba; Saioa eta Oierren partez.

ASIER

Ongi etorri, Asier! Laster eramango zaitxut kotxian pasian, lasai. Matxo handi bat Lurdesen partez!

AINHOA, JUAN ANTONIO eta MONIKA

Martxoaren 10 eta 18an muxu asko Mutrikutik Azpeitiara. Preparatu txokolatia! Zorionak famili guztiaren partez.

EULOGI

Mutrikuko amonari zorionak, 100 urte, mendea bete duelako. Hori meritxua, Eulogi!

GARBIÑE

Zorionak gure ama eta amonari. Muxu haundi bat familia osoaren partez eta bereziki, Guillermo, Ihintz, Iñigo eta Esti-txuren partez.

MIKEL

Gure aita maitari, Zorionak martxoaren 12an 36 urte betetzearren. Segitu beti horrela! Zure umetxoak, Saioa, Oier eta amaren partez.

IXONE

Ongi etorri, Ixone! Amaren barruan epelago egongo zinen, baina geuk berotuko zaitugu hemen, maitxia.

MANOLO eta TERESA

Otsailaren 17an, urrezko ezteiak izan dituzue. 50 urte daramatzazue elkarrekin ezkontuta eta bihotz-bihotzez Zorionak eman nahi dizkizuegu asko maite zaituztegun seme-alabok. Segi horrela eta ea elkarrekin beste 25 urte betetzen dituzuen! ZORIONAK.

BEÑAT eta UXUE

Zorionak Beñati eta Uxueri zuen laugarren eta lehenengo urtebetetzean. Muxu haundi bana bixoi etxekuen partez. Aita, ama eta Irati.

SOFIA eta CESAR

Ezkontu zaizkigu gure gazteak! Horrelaxe jarraitu urte askoan, heldu-helduta! Ezkon-bidaiaik opariz beteta bueltatu, e! Ondo pasa ezkon-bidaian... eta ezkon-bizitzan!

argazki zaharrak

ARRATEra inguratzen

Ezkerretik hasita: Apitxin, Patxi Arakistain, Klaudio Astigarra.

ANTXOA SASOIA JOSE BILLANTENIAN

1964ko maiatzaren 16an

Ezkerretik hasita: Juan Mª Garagarza, Resu Burgaña, Mª Mila Beitia, Mª Angeles Iparra-girre, Sara Burgaña.

Atzean eta ezkerretik: Jazinta "Saikolanekua", Mª Tere Maneiro, Itziar "Tolon", Ramonita Burgaña, Arrate Arrizabalaga, Angeles Elezgarai.

Arrate Masillasek lagatako argazkixa.

1955an Aizkorrin lagun taldia

Ezkerretik hasita: Enkarnita "Albaro", Apitxin eta Mª Jesus senar-emazteak, Bergarako bi neska, Patxi Arakistain eta Alfonso Yurrita.

INIGOBELEN
konde 3 - ifonea. 943603701

argazki lanak
emateko digitala
klasiko eta garbikoa
fotokopiak zuri beltzean/kolorotan

euskal preso eta iheslariak etxera

ANSORREGI

Oinetakoak

Erdiko kale, 9 - 943 60 33 42

KALAPUTXI egiten parte
hartu nahi baduzu,
deitu **635748393**
telefonora.
Gustura hartuko zaitugu!

Martxoak 18 KORRIKA

Goizean, herrian zehar, KORRIKA TXIKIA
Arratsaldeko 4:30ak aldera, Debako zubitik Katetxeraino,
KORRIKA 14
Gaueko 10:30etan, KIMUAK laburmetraiak, Zabel kultur
etxean

Martxoaren 23tik apirilaren 10era arte

Erakusketa: "Itsasontzien Maketak", Zabel kultur etxean

Martxoak 30, eguaztena

DOKUMENTALA: "Rockall"
Egilea: Joan Bidegain
Ordua: 19:00
Lekua: Zabel Kultur Etxea

Apirilak 2, zapatua

Berdel Eguna

Apirilak 3, domeka

Mendi irteera: Uharte Arakil – San Miguel – Madotz (Irur-
tzun)
Burmendi Mendi Elkartek antolatuta
Hurrengo irteerak:
Maiatzak 29 Badaia mendikatea (Araba)
Ekainak 19 Larrau Gaina Ori – Chalet de Pedro
Uztailak 1, 2, 3 Peñalara (Guadarrama)
Irailak 11 Lokizko mendikatea (Kontrasta,
Arnaba, Larrañeta, Ulibarri)

Urriak 9	Mercadillo – Castro Grande – Peñalba (Sierra Magdalena)
Azaroak 10	Zierbena – Zierbena (Punta Lucero, Montaño, Serantes)
Abenduak 4	Deba – Deba

Apirilaren 18tik 22ra

Liburuaren astea, liburutegian eta Ludotekan.

Apirilak 23, zapatua

Musika Kontzertua: "SPECIAL TRIO" (JAZZ)
Zabel Kultur Etxean, arratsaldeko 20:00etan

Apirilak 24, domeka

Mendi irteera umeentzat: Ernio (Asteasu, Iturriotz, Bidania,
Errezil)
Eskola Kirolak antolatuta
Hurrengo irteerak:
Maiatzak 5 Santamañazar
Maiatzak 15 Zugarramurdi (egun guztirako)
Maiatzak 22 Finalista jaia
Ekainak 12 Geure jaia

Apirilak 29, barixakua

La naranja mecánica, 22:30etan Kultur Etxean

Apirilak 30, zapatua

La Chaqueta metálica, 19:00etan Kultur Etxean

autonomocentrako eta mikroingresuetarako osak
mintegiak

**Softwarea eta Aplikazio
Informatikoak Alokatzeko Zerbitzuak**

Teknologia azkar zaharkitzen da. Softwarea
alokatu gero, programak erosteko kostu
finkoak ahaztu eta ez duzu instalazio
eta mantentze lanaz kezkatu beharrik
izango. Mintegi honetan, zerbitzu hauek
kontratatzeko diru laguntza nola lor
duzakezun on erakutsiko dizugu.

Deba Barrena
apirilak 14
PI GONAR
Máquina
Herramienta (BHI)
Ordutegia: 18:00-20:00

Informazioa eta izena emateko:
902 252 595
www.miramondigital.com | cursoa@miramondigital.com

Arak de Landa

Berezikiak
Miramon

Eskertza

*Entzumenak argitu zizkigun
malkoek lausotutako irudiak.*

Eskerrik asko,

Joakin Txikiren familiak

Mutriku, 2005eko martxoa

X. MUTRIKU berdel eguna

apirilaren 2a

MUTRIKU
UDALA

kutxa
jazar te elimitza

ORTIZ

Nardin

CRUZCAMPO ZUDUGARAI TXAKOLIÑA SAIZAR SAGARDOA UGARTE

Esker bereziak San Pedro Kofradia, Anaiarte Biltokia eta herriko jatetxe zein elkartei